

7/4

ex. 80

14 maart 1975

MARINE INLICHTINGEDIENST

INLICHTINGENRAPPORT

no. 2/75

1 februari - 28 februari 1975

OPMERKINGEN

1. Indien geadresseerden ten behoeve van de onder hun commando gestelde eenheden en/of opleidingen gebruik wensen te maken van gegevens die in dit rapport zijn vervat, dient met die gegevens de nodige voorzichtigheid te worden betracht.
2. In geen geval mag over de gegevens van dit rapport melding worden gemaakt tegenover niet-leden van de Nederlandse krijgsmacht.
3. In het geval dat in dit rapport vervatte gegevens door een geadresseerde zijn verwerkt in een cursus, waaraan tevens buitenlandse officieren deelnemen, dient terzake contact te worden opgenomen met hoofd MARID c.q. 901-CZMNEB.
4. De geadresseerden dienen slechts zes opeenvolgend gedateerde uitgaven aan te houden. Bij ontvangst van een zevende dient de oudste uitgave te worden vernietigd onder indiening van een proces-verbaal aan het hoofd MARID.
5. Indien een geadresseerde één of meer uitgaven wenst aan te houden dient hij dat schriftelijk mede te delen aan het hoofd MARID.

80 - *WKC*

81 - *WKC*

82 - *IA II*

83 - *d/A/B vern. 7/11/75*

84 - *VII - vern.*

85 - *H / I / II / III / IV - vern.*

86 - *IA 31 - vern.*

87 - *IA 12/20/40 - I b - Ic - Id - vern.*

88 - *HVD - vern.*

69 km 71 - 73 km 75.
 2/ma 84/18 29/4/76 num 26-37-39-48-49-68(+72)

DISTRIBUTIELIJST

	ex.nr.
d/ MINDEF/VVCS	1 vern. 9/1/76
d/ CHEF STAF (KM) IGK - 5/8/75 -	2 vern.
CMS tevens voor: PLV CMS	3 vern. 8
PLV CMS(L)	
CHEF KAB. CMS-BDZ	
SCIMS tevens voor: HBUORG	4 vern. 8
HBUTAKTIEK	
HBUPLANNEN	
HBUBEDRIJFSVEIL/NBCD-ZAKEN	5 vern. 13/1/76
d/ HBUPERB tevens ter visie SC2MS - 5/11/75 -	6 vern.
d/ HBULU - 3/2/76	7 vern.
d/ HBUOPS - 6/11/75 -	8 vern.
DIR. MARSTAFSCHOOL	9
d/ VOP/HBUPLANPERS - 10/11/75 -	10 vern.
d/ VCM tevens voor: HCOFINMAT - 20/1/76	11 t/m 13 vern.
HBULEKTRON	
HWO	
d/ MARAT WASHINGTON - 24/3/76 -	14 vern.
d/ MARAT LONDEN - 16/1/76 -	15 vern.
d/ MARAT BONN - 25/2/76 -	16 vern.
d/ MARAT PARIJS - 21/11/75	17 vern.
d/ CKMARNIS - 12/1/76	18 vern.
d/ CZMNA d.t.v. SOI - 23/1/76 -	19 vern.
<u>CZMNED d.t.v. HDGB</u>	
CZMNED/SOI	20 t/a
CEKD	21
GMLD	22
d/ CMM RIJNMOND - 21/11/75 -	23 vern.
CMM TEXEL	24
CMM IJMOND	25
CMM SCHELDE	26
COZDNED	27
ten behoeve van in dienst zijnde onderzeeboten	28 t/m 33
COZDNED	34
CFREGRON	35
HVBS d/ HDGB 20/3/77 vern.	36 t/a
CNAVGIS	37
CMAKAZ ERFPRINS	38 en 39
HOZBTBS	40
HANTAK d/ HDGB - 10/2/77 -	41 vern.
CMVKV d.t.v. OI d/ HDGB - 21/2/78 -	42 t/a vern.
CMVKK tevens voor CVSQ	43 en 44
ten behoeve van de daarvoor in aanmerking komende schepen	45
CMBFLOT 1	46 t/m 68
CMBFLOT 3	69
CVSQ 320	70
d/ CVSQ 321 - 12/1/76	71
CVSQ 2	72 vern.
CVSQ 860	73
VOKIM	74
d/ COORD. INL/VEILIGHEIDSDIENSTEN - 5/2/76 -	75
d/ HLAMID - 4/12/75 -	76 vern.
d/ HLUID - 16/12/75 -	77 vern.
d/ HPMV - 5/2/76 -	78 vern.
BU INL	79 vern.
	80 t/m 88

d/1/16 Mr Rotterdam en 51 vern. jan 76

INLICHTINGENRAPPORT nr. 2/75

1 februari - 28 februari 1975

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz.</u>
DISTRIBUTIELIJST	i
INHOUDSOPGAVE	ii
EVALUATIE DER INLICHTINGEN	iii

HOOFDSTUK 1 - DIVERSE ONDERWERPEN

() - [REDACTED]	1 - 16
() - [REDACTED]	17 - 19
() - ENIGE MAYAK-KLASSE TRAWLERS OMGEBOUWD VOOR ASW	20
() - SOVJET ANTI-SCHIP GELEIDE WAPEN SYSTEMEN	21 - 23
() - SPIONNAGE DOOR DE OOST-DUITSE INLICHTINGENDIENST	24 - 29

HOOFDSTUK 2 - "CURRENT INTELLIGENCE"

() - OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN DE OOSTZEE	30 - 32
() - OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN HET NOORDELIJK VLOOTGEBIED	33
() - OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN DE MIDDELLANDSE ZEE	33 - 35
() - OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN DE INDISCHE OCEAAN	36 - 37
() - OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN HET ATLANTISCH ZEEGEBIED	38 - 40

EVALUATIE DER INLICHTINGEN

Bij het evalueren (graderen) van de waarde van de ontvangen inlichtingen stelt men de betrouwbaarheid van de bron vast en bepaalt vervolgens de waarschijnlijke juistheid van het bericht zelf.

Reliability of the source

- A = completely reliable
- B = usually reliable
- C = fairly reliable
- D = not usually reliable
- E = unreliable
- F = reliability cannot be judged.

Accuracy of the information

- 1 = confirmed by other sources
- 2 = probable true
- 3 = possible true
- 4 = doubtfully true
- 5 = improbable true
- 6 = truth cannot be judged.

HOOFDSTUK 1

DIVERSE ONDERWERPEN

1.

2.

3. (

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30

31

Vertical text or markings along the left edge of the page, possibly a page number or reference code.

32.

33.

34. 1

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

ENIGE MAYAK-KLASSE TRAWLERS OMGEBOUWD VOOR ASW

54. (●) Sedert 1972 opereren zowel in de Noordelijke Vloot als in de Oostzee Vloot een MAYAK-klasse trawler, welke zijn uitgerust als onderzeebootjagers. Deze schepen zijn bewapend met vier vaste 406 mm torpedo lanceeropstellingen, twee RBU 1200 (5-loops), en een dubbel 25 mm mitrailleur. De elektronika bestaat uit POLE STAR, twee WHIP, STRAIGHT KEY, LONG WIRE, SPIN THROUGH, HIGE POLE en twee LONG FOLD antennes.

COMMENTAAR:

Deze eenheden zijn waarschijnlijk bestemd voor ASW-training in de lokale Sovjet vlootgebieden.

SOVJET ANTI-SCHIP GELEIDE WAPEN SYSTEMEN

55. (●) Aan de hand van in 1974 binnengekomen informatie zijn de navolgende tabellen 1 en 2 opgemaakt.
56. (●) In tabel 1 zijn gegevens opgenomen omtrent de aan boord van Sovjet marine schepen tegen oppervlakte schepen inzetbare geleide wapens. Er is enige onzekerheid omtrent de installatie van de SS-N-10 aan boord van de KARA en KRESTA-II-klasse kruisers. Het is mogelijk dat deze scheepsklassen het SS-N-14 onderzeeboot geleide wapen systeem aan boord hebben; een "mixed-load" SS-N-10/SS-N-14 wordt niet uitgesloten geacht.
57. (●) In tabel 2 zijn gegevens van de lucht-grond geleide wapens opgenomen, welke gevoerd worden bij de Sovjet Marine Luchtstrijdkrachten en de Sovjet Luchtmacht. De AS-3 en AS-4 zijn de wapens welke uitsluitend bij de Strategische Luchtmacht in gebruik zijn. Een van de taken van deze luchtmacht is het verlenen van steun aan de Sovjet Marine Luchtstrijdkrachten bij het uitvoeren van "strikes" tegen belangrijke vlootverbanden.

- 22 -
VF SHIPBORNE ANTI-SHIP MISSILE SYSTEMS (1 JAN 75)
 (GEGEVENS UITSLUITEND VOOR NATIONAAL GEBRUIK)

Tabel 1

1	NATO-DESIGNATOR	SS-N-2	SS-N-3	SS-N-7	SS-N-9	SS-N-10	SS-N-11	SS-N-12	SS-N-13	SA-N-1	SA-N-3	SA-N-4
2	NATO-NICKNAME	STYX	SHADDOCK							COA	COBLET	
3	FUNCTION PRIMARY SECONDARY	ANTI-SHIP -	ANTI-SHIP LAND-TARGETS	ANTI-SHIP -	ANTI-SHIP -	ANTI-SHIP -	ANTI-SHIP -	ANTI-SHIP LAND-TARGETS	ANTI-SHIP LAND-TARGETS	ANTI-AIR ANTI-SHIP	ANTI-AIR ANTI-SHIP	ANTI-AIR ANTI-SHIP
4	PLATFORM / NUMBER OF MISSILES ON BOARD	OSA/4 KOMAR/2	KYND/16 KRESTA/4 JULIETT/4 ECHO II/8	CHARLIE/8	NANUCHKA/6	KRESTA II/8? KNIVAK/4 KARA/8?	OSA/4 MOD KASHIN/4? MOD KILDIN/4?	ECHO-II/8 JULIETT/4	POSSIBLE: YANKEE HOTEL GOLF	SAM KOTLIN/24 KAMIN/24 KASHIN/48 KRESTA I/48 KYND/24	MOSKVA/48 KRESTA II/48 KARA/48	KNIVAK/36 KARA/36 NANUCHKA/18 GRISHA/18 SVERDLOV/18
5	ASS. RADARS/ACQ. GUIDANCE/TRACKING	SQUARE TIE	HEADNET A/C BIG BULGE (BEAR) (HORN) SNOOP SLAB SCOOP PAIR FRONTDOOR/-PIECE	SNOOP TRAY	PEEL PAIR BIG BULGE (BEAR) (HORN) BAND STAND FISHBOWL	HEADNET C HEADLIGHT A/B EYE BOWL	SQUARE TIE HEADNET A/C DON KAY/DON-2	SNOOP SLAB BIG BULGE FRONT DOOR/ PIECE	RADAR OCEAN SURVEILLANCE SATELLITE	HEADNET A/C BIG NET PEEL GROUP	TOPSAIL HEADNET C HEADLIGHT A/B	FOUR GROUP, PEELPAIR SPRINTOURVE HEADNET/ POF THROUGH POF GROUP
6	GUIDANCE & CONTROL /MID CAS TERMINAL	PRESET A/P ACT. RADAR/I/R	PRESET A/P I-BAND RADAR	PRESET A/P COMM. OVERRIDE	PRESET A/P COMM. OVERRIDE	PRESET A/P COMM. OVERRIDE RADAR	PRESET A/P J-BAND RADAR/I/R	PRESET A/P I-BAND RADAR	probable BALL. MISS. WITH PASS HOMING HEAD	COMMAND GUIDANCE	COMMAND GUIDANCE	COMMAND GUIDANCE
7	TRAJECTORY	ALT ± 1000 FT POS. PRESET ALT OF 150,300, 450 FT	MAX ALT 12000 FT AT 30 NM DIVE TO TARGET	AFTER LOCK-ON TERM APPROACH AT 100 FT	MAX ALT 12000 FT AT 15' FT (prob.)	MAX ALT 8000 FT ALT AT OPER RANGE 50-1000 FT possible	ALT ± 1000 FT PRESET ALT OF 150,300,450 FT possible	MAX ALT 30.000FT	APPROACH ANGEL >60°			ALT 150 FT
8	RANGE (NM) MIN. OPER. MAX. OPER.	4 2	6 170	5 30	5 150	6 30	4 20	16 260	80 380	3 10	3 11	6
9	SPEED (MACH)	0.9	0.9-1.3	0.9			0.9	(TERM) 1.6				
10	ACCURACY DEF/CEP	70%/-	70%/-	70%/-	70%/-		70%/-			-280-370m	-/10m	-/15m
11	WARHEAD TYPE WEIGHT (KG) FUZE	HE 500 IMPACT	HE/NUC 500-1000 IMP/AIRBURST	HE/NUC est. 500 IMP/AIRBURST	HE/NUC 500	HE/NUC 500	HE 500 IMPACT	HE/NUC 500-1000 IMP/AIRBURST	NUC	HE/BLAST FRAG 64 RADAR PROX.	BLAST FRAG 70 RADAR PROX.	HE/BLAST FRAG 12 RADAR FRGX.
12	DIMENSIONS LENGTH DIAMETER (MTS) WINGSPAN	6.50 0.80 2.50	10.80 0.90 2.40	7.60-8.50 0.75	9.60 0.75 2.50	7.30 0.75 1.37-2.30	6.5 0.80 2.50	10-80 0.90 2.4	10-13 1.6	6.11 0.58 2.33	6.50 0.70 1.70	3.40 0.25 0.60
13	LAUNCH WEIGHT (KG)	2300	3600		3200		2300	5100	1500	960	1450	135
14	PROPULSION BOOSTER SUSTAINER	ROCKET ROCKET	2 ROCKETS TURBOJET	2 ROCKETS ROCKET	2 ROCKETS TURBOJET	2 ROCKETS	ROCKET ROCKET	2 ROCKETS TURBO JET				
15	REMARKS							PROBABLE REPLACEMENT OF SS-N-3				

WP AIRBORNE ANTI-SHIP MISSILE SYSTEMS (1 JAN 75)
(OEGEVENS UITSLUITEND VOOR NATIONAAL GEBRUIK)

Tabel 2

1 NATO-DESIGNATOR	AS-2	AS-3	AS-4	AS-5	AS-6	AS-7
2 NATO-NICKNAME	KIPPER	KANGAROO	KITCHEN	KELT		KERRY
3 FUNCTION PRIMARY SECONDARY	ANTI-SHIP LAND-TARGETS	LAND-TARGETS ANTI-SHIP	LAND-TARGETS ANTI-SHIP	ANTI-SHIP LAND-TARGETS	ANTI-SHIP AND AGAINST LAND TARGETS	TACTICAL GROUND SUPPORT
4 PLATFORM / NUMBER	BADGER C/1	BEAR B AND C/1	BLINDER B/1	BADGER C/2	BADGER C & C/2	FISHBED D/P/2 FISHBED K/2
5 ASS. EXTERNAL RADAR ACQUISITION GUIDANCE/TRACK	PUFF BALL	CROWN DRUM	DOWN BEAT	SHORT HORN	PUFF BALL SHORT HORN	
6 GUIDANCE & CONTROL MID CRS TERM HOMING	AUTO PILOT WITH RADIO COMMAND OVERRIDE I-BAND RADAR	PRESET AUTO PILOT MID CRS RADIO COMMAND	INERTIAL SYSTEM WITH RADIO COMMAND OVERRIDE J-BAND RADAR (pos)	TARGET LOCK-ON BEFORE LAUNCH RADAR J-BAND (pos)	INERTIAL SYSTEM WITH RADIO COMMAND OVERRIDE RADAR	BEAM RIDING
7 TRAJECTORY	LAUNCH ALT 33000 FT AT 25 NM AT 10000 FT GRADUAL DESCEND TO TARGET	LAUNCH ALT 33000 FT MISS. CLIMBS TO 50000 FT STEEP DIVE TO TARGET	LAUNCH AT 33000 FT MISS. CLIMBS TO 90000 FT 260° DIVE TO TARGET	LAUNCH AT 30000 FT HIGH OR LOW (BELOW 2000 FT) APPROACH	LAUNCH AT 30000 FT HIGH PROFILE: STEEP FM 80000 FT LOW PROFILE: STEEP FM 40000 FT	LAUNCH ALT: 1000-10000 FT POWERED DESCENT
8 RANGE MINIMUM OPER MAXIMUM OPER	100 NM	180 NM	150 NM	100 NM	175 NM	
9 SPEED (MACH)	1.4	1.8	3.5	0.95	3.0	7 NM
10 ACCURACY (CEP)	45 m	2-4 km	45 m	50 m	45 m	1.0
11 WARHEAD TYPE WEIGHT (KG) FUZE	HE/NUCLEAR 1000 IMPACT	NUCLEAR 2250	HE/NUCLEAR 1000 FOR HE: IMPACT	HE/NUCLEAR 1000 FOR HE: IMPACT	HE/NUCLEAR 500	HE 100 IMPACT
12 DIMENSIONS LENGTH DIAMETER (NM) WINGSPAN	10.0 0.9 4.1	15 1.8 9	11.6 0.9 5.1	9.20 1.25 4.85	10.0 0.9 3.0	3.5 0.3 0.8
13 LAUNCH WEIGHT (KG)	4100	11.400	5500	3130	4500	
14 PROPULSION	TURBOJET	TURBOJET	ROCKET	ROCKET		
15 REMARKS						

SPIONNAGE DOOR DE OOSTDUITSE INLICHTINGDIENST

Inleiding

58. (●) Het hieronder beschreven veiligheidsincident bewijst eens te meer dat de belangstelling van achter het IJzeren Gordijn voor militaire onderdelen en onderwerpen niet denkbeeldig is: in dit geval blijkt ook de Koninklijke Luchtmacht doelwit te zijn geweest en wel met name 1 en 2 GGW.
59. (●) Natuurlijk is het voor een inlichtingendienst, die zich van spionage-praktijken bedient, van erg groot belang te weten hoe en waarom een operatie schipbreuk heeft geleden en wat een ontmaskerde spion na zijn aanhouding heeft prijsgegeven. Om deze laatste reden moest deze tekst betrekkelijk algemeen van inhoud worden gehouden en voorzien worden van een classificatie die algemene publikatie belemmert.
60. (●) Desondanks wordt dezerzijds gemeend dat dit overzicht toch veel nuttige en leerzame gegevens bevat welke kunnen worden benut om te komen tot een betere beveiliging. Tevens toont het aan dat oplettendheid, ook ten aanzien van ogenschijnlijk alledaagse zaken, kan leiden tot de ontknoping van een spionagezaak.

De ontmaskering van een spion

61. (●) Eind maart 1974 zag een Westduitse jachttopziener dat de bestuurder van een auto opnamen maakte van de geleide wapen lanceerinrichtingen te Borgholzhausen. Onopgemerkt noteerde hij het kentekennummer en gaf zijn bevindingen onmiddellijk door aan de politie. Het kentekennummer van de BMW [redacted] bleek op naam te staan van een zekere [redacted] geboren in [redacted] woonachtig in [redacted].
62. (●) Nadat zijn gangen een tijdje werden nagegaan werd hij aangehouden. Bij zijn aanhouding verklaarde hij als hobby fotograferen te hebben en dat hij met het nemen van de foto's verder geen bijbedoelingen had. Bij de door de politie gedane huiszoeking bleek hij echter te beschikken over kaarten waarop vrij uitgebreide gegevens over militaire objecten te Borgholzhausen, Vörden, Westkirchen en Waldbühl werden aangetroffen. Ook werd fotomateriaal aangetroffen, waaronder een twintigtal opnamen van militaire objecten in Waldbül. [redacted] bevindt

/zich nu in ...

zich nu in arrest verdacht van spionage voor de militaire inlichtingendienst van de DDR en daarbij gegevens over de NATO en de Bundeswehr te hebben verstrekt.

De werving van

63. () Kort nadat zijn vader in 1953 illegaal vanuit de DDR naar West-Duitsland vertrok volgden zijn moeder en hij en vestigden ze zich in Dortmund. Sedert die tijd bezocht hij elk jaar met zijn moeder familie en kennissen in de DDR.
64. () In de zomer van 1967 werd hij voor het eerst benaderd. Op bezoek uitgenodigd bij de burgemeester van het Oostduitse Perleberg werden zijn moeder en hij gevraagd een terugkeer naar de DDR in overweging te nemen. Zijn moeder voelde daar niets voor en weigerde resoluut. Bij diezelfde gelegenheid werd hij voorgesteld aan een zich jeugdleider noemende [redacted]. Deze wist de vriendschap van [redacted] te winnen en er werd afgesproken dat men geregeld met elkaar zou corresponderen. Aanvankelijk schreef men elkaar alleen over jeugdzaken.
65. () Nog geen jaar later, met Pasen 1968, werd [redacted] door [redacted] uitgenodigd voor een vijfdaags bezoek aan Oost-Berlijn. Gedurende dit bezoek, dat grotendeels door [redacted] werd betaald, wist [redacted] een ongedwongen, vertrouwelijke sfeer te scheppen en zegde toe de verblijfsvergunning voor het volgende bezoek aan de DDR in diezelfde zomer te zullen verzorgen. In de zomer van 1968 maakten ze gezamenlijk een rondreis door de DDR. Bij die gelegenheid achtte [redacted] de tijd rijp en vroeg [redacted] op de man af of hij voor de Oostduitse inlichtingendienst wilde gaan werken, omdat hij immers sympathiek tegenover de DDR zou staan.
66. () [redacted], die nu wist met wie hij te maken had, kon niet direkt besluiten en vroeg bedenktijd. In januari 1969 zocht hij echter contact met [redacted] en stemde toe voor hem te gaan werken. [redacted] werd aangewezen als de "runner" van [redacted] en zou voor hem voortaan [redacted] heten.

[redacted] als spion vóór zijn dienstplichttijd

67. () Bij het bepalen van de verdere werkzaamheden van

[redacted] werd ook ...

[redacted] werd ook de chef van [redacted] ingeschakeld. Dit gebeurde in een hotel in Berlijn waar ook de eerste betaling plaats vond. Tegelijk met zijn eerste DM 400 ontving hij ook zijn covernaam. Hij zou voortaan [redacted] heten voor zijn runner en hij kreeg bij diezelfde gelegenheid twee coveradressen in Berlijn, waar hij beurtelings de verzamelde gegevens zou kunnen afleveren. Ook werd hem een telefoonnummer verstrekt waar hij zowel zijn runner als diens chef zou kunnen bereiken.

68. (●) In de periode tot oktober 1970 ontmoette men elkaar 22 keer. Al tijdens een van de eerste ontmoetingen kreeg hij les in radioverbindingen, met name werd aandacht besteed aan het decoderen en versluieren van berichten. Vanaf april 1970 was er radiokontakt en er werden in totaal ongeveer 170 radioberichten verzonden.
69. (●) [redacted] was enig kind en zijn ouders hebben nooit iets van zijn activiteiten gemerkt. In verband met zijn hobby was het aannemelijk dat hij veel op zijn kamer was en bovendien heeft hij nooit zijn ouders bij zijn zaken willen betrekken, hoewel hier door zijn runner herhaaldelijk op werd gezinspeeld. Hij deed het tegenover zijn ouders voorkomen dat hij het radioapparaat en andere voor zijn duistere praktijken benodigde attributen, waaronder een diplomatenkoffer met geheime ruimte, in Dortmund had gekocht. Hij werkte in die tijd als bankbediende bij een bank in Dortmund en hoewel zijn opdrachtgevers al vanaf het begin pressie op hem uitoefenden om hem als vrijwilliger bij de Bundeswehr te krijgen is hun dat niet gelukt omdat [redacted] het wel naar de zin had op zijn werk bij de bank.
70. (●) De opdrachten die hij in die tijd kreeg bestonden uit het verzamelen van gegevens over militaire objecten in de omgeving van Dortmund, Lette, Duisburg, Unna en andere plaatsen. Hij reisde in die tijd meestal per openbaar middel van vervoer, maakte aantekeningen, ook van Engelse onderdelen, werkte deze om in een conspiratief bruikbare vorm en verzond deze middels een soort fotografisch papier aan een van zijn coveradressen in Berlijn.
71. (●) Het was [redacted] al gauw duidelijk dat het zijn opdrachtgevers vooral te doen was om gegevens over de NATO en de Bundeswehr. Het toeval speelde deze

/opdrachtgevers dan ...

[redacted]

opdrachtgevers dan ook in de kaart toen [redacted] in oktober 1970 als dienstplichtige werd opgeroepen in militaire dienst. Hij werd bij een onderhoudsbataljon ingedeeld en gelegerd te Unna.

[redacted] in militaire dienst 1970 - 1972

72. (●) Al voor hij in dienst ging ontving [redacted] van zijn runner uitvoerige instructies omtrent zijn houding en gedrag binnen de Bundeswehr. Hij diende zich onopvallend en voorbeeldig te gedragen en moest proberen onderofficier te worden zodat hij later beroepsmilitair zou kunnen worden.
73. (●) Tijdens zijn eerste opleiding en zijn opleiding tot onderofficier heeft [redacted] vele opdrachten gekregen, die hij echter niet allemaal heeft uitgevoerd. Alle opdrachten hadden betrekking op de NATO en de Bundeswehr:
- a. Neem dienst bij de Bundeswehr.
 - b. Verstrek gegevens over:
 - (1) opleidingen, materieel en bevoorradingsprocedures. (computerprocedures en NATO-stocknrs);
 - (2) het NATO alarmeringssysteem en codes;
 - (3) technische gegevens over het pantservoertuig Marder en de Leopardtank;
 - (4) bepaalde oefeningen wat betreft procedures, onderdeelgebieden en bevoorrading.
74. (●) Tijdens zijn eerste verblijf in de Bundeswehr heeft hij zich niet zo erg druk gemaakt. Wel heeft hij de meeste opdrachten waar gemaakt, maar een opdracht om anderen in zijn werk te betrekken heeft hij bewust naast zich neer gelegd. Omdat men hem steeds wilde pressen in beroepsdienst te gaan had hij het vaste voornemen om zich van zijn uitbuiters te ontdoen en zijn oude baan bij de bank weer op te nemen. Zo heeft hij de laatste twee maanden van zijn diensttijd geen opdrachten meer uitgevoerd, ondanks herhaaldelijk aandringen van zijn opdrachtgevers.

/Na zijn dienstplicht ...

[redacted]

Na zijn dienstplicht tot zijn ontmaskering

75. [redacted] kon moeilijk weigeren toen zijn ouders de wens te kennen gaven de Kerstdagen bij hun familie en kennissen in de DDR te willen doorbrengen. Al op de eerste Kerstdag werd hij opnieuw benaderd en had men met hem een "hartig woordje". Zo dreigde men hem en zijn familie voortaan de verblijfsvergunning te onthouden. Deze dreigementen en het toch wel aantrekkelijke geldelijke voordeel deden [redacted] besluiten om weer voor hen te gaan werken en begin 1973 gaf hij zo ver toe aan de eis van zijn runner om in beroepsdienst te gaan dat hij zich aanmeldde voor herhalingsoefening.
76. [redacted] Om zijn opdrachtgevers nog meer van nut te kunnen zijn moest hij proberen een officiersrang te verkrijgen en gezien zijn vroegere pogingen om in dienst vooruit te komen was zijn streven aannemelijk. Na de eerste herhalingsoefeningen werd hij in juli 1973 bevorderd tot vaandrig en meldde hij zich opnieuw aan voor de herhalingsoefening die in september zou plaats vinden.
77. [redacted] Ook zijn tweede deelname hield verband met een speciale opdracht. Zo moest hij zich schriftelijk wenden tot het Bundesamt für Wehrtechnik und Beschaffung (te vergelijken met DMLu) met het verzoek om bepaalde informatie en deze gegevens op de gebruikelijke manier doorgeven. Hij vervoerde deze gegevens gefilmd in zijn kleinbeeldcamera omdat dit het minst opviel. Tijdens deze periode heeft hij ook anderen voor zijn werk benaderd, echter zonder dat deze wisten dat ze te maken hadden met een Oostduitse spion.
78. [redacted] Zijn laatste opdracht, die uiteindelijk leidde tot zijn aanhouding, was het fotograferen en in kaart brengen van stellingen te Soest, Eandorf, Borgholzhausen, Erle, Westkirchen, Vörden, Mariënhöhe en Waldbröl; een opdracht die wat de Nederlandse onderdelen betreft nog door betrokkene kon worden uitgevoerd voor zijn arrestatie.

Konklusie

- 79: [redacted] Aan de geloofwaardigheid van deze gegevens behoeft niet te worden getwijfeld; vele zaken konden worden nagegaan en het aangetroffen bewijsmateriaal laat niets aan duidelijkheid te wensen over.

80. (●) Het blijft zaak om op het gebied van veiligheid steeds waakzaam te blijven en verdachte bijzonderheden steeds snel door te geven. Het is immers aan de oplettendheid van een jachttopziener te danken dat aan dit spionagegeval een eind kwam.

HOOFDSTUK 2

"CURRENT INTELLIGENCE"

81. OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN DE OOSTZEE
(Evaluatie B-2)

a. Rusland

- 5/11 februari - Intensieve oefenactiviteiten door grote Sovjet geleide wapen-eenheden, marine-vliegtuigen en helikopters nabij Cape Taran.
- 11/14 februari - MOD KASHIN 587 en KRESTA-II 588 operationeel in Liepaya area.
- 12/18 februari - In Tallinn area werden ASW-oefeningen gehouden door eenheden afkomstig uit Tallinn.
- 12 februari - ASW-oefeningen ten westen van Baltiysk door 2 DE's MIRKA en een ZULU-klasse onderzeeboot. 2 missiles/rockets werden afgevuurd in een gesloten area tussen 1300-1400 uur.
- 19/21 februari - Op 21 februari is in de Oostzee een uitgebreide Sovjet-vlootoefening gehouden, waarbij drie fases waren te onderscheiden. In eerste instantie had een verkennings-oefening plaats van marine-eenheden door BADGER-vliegtuigen. Vervolgens werd een gesimuleerde geleide wapen-aanval op dit verband uitgevoerd door een NANUCHKA-klasse patrouillevaartuig. De doelsinformatie, benodigd voor deze aanval, werd vermoedelijk verstrekt door een MAY-onderzeebootbestrijdingsvliegtuig. De laatste fase bestond uit een massale geleide wapenaanval door BADGER-bommenwerpers.
- 19/25 februari - 1 DDGM KRIVAK, 1 OLGK KRESTA in samenwerking met enkele marine-vliegtuigen operationeel in de Baltiysk area.

/26 februari - ...

26 februari - Schietoefeningen in Swinoujscie area van 1500-1800 door de POTI-klasse escorte-vaartuigen 101 en 106 en de SO-I-klasse patrouille-vaartuigen 601 en 640. Het target werd gesleept door de sleepboot SERDITIY.

27 februari - Niet nader geïdentificeerde oefeningen ten westen van Klaypada uitgevoerd door CLGM's KRESTA 588 en 592 en de DDGM's KRIVAK 201 en 513, CHAPAEV 892, MOD KASHIN 587, RIGA's 649 en 665, 1 MANUCHKA, een aantal patrouille-vaartuigen en verder MAY- en MAIL-vliegtuigen.

b. Oost-Duitsland

10/13 februari - Intensieve lokale activiteiten door een groot aantal eenheden van het 1e flottielje ten oosten van Rügen.

11 februari - 5 SHERSHEN-klasse motortorpedoboten (PTF) van het 6e flottielje hielden torpedo-oefeningen nabij Bug.

12/13 februari - Enige vaartuigen (PBF) en PBFG) van het 6e flottielje voerden gesimuleerde geleide wapen- en artillerie schietoefeningen uit.

12/14/17/18 februari - Een klein aantal landingseenheden en mijnenvegers operationeel in de baai van Swinoujscie, terwijl 3 CSA-klasse en de SAM KOTLIN "WARSZAWA" op 17 februari operationeel waren in de baai van Gdynia.

14/18 februari - De RIGA 142 was operationeel in de wateren nabij Bug Spitze in onbekende activiteiten.

21 februari - Enige HAI-klasse patrouille-eenheden en KONDOR-klasse mijnenvegers van het 1e flottielje operationeel in de wateren ten oosten van Rügen in onbekende activiteiten.

/25 februari - ...

25 februari - Gesimuleerde geleide wapen/torpedo en schietoefeningen ten noorden van Rügen door de SHERSHEN's (PBF) 831, 832, 833 en 834 en de OSA's (PBFG) 731, 733 en 734.

26 februari - Intensieve oefenactiviteiten door 12-14 eenheden van het 6e flottielje ten noordoosten van Rügen

c. Polen

5/6 februari - 3 onderzeeboten operationeel in Hel area.

7/10 februari - Een onbekend aantal landingseenheden operationeel in Swinoujście area.

19/21/24/25 februari - 1 à 2 onderzeeboten van een onbekende klasse operationeel in de baai van Gdynia.

20 februari - Enige T-43 klasse mijnenvegers betrokken in niet nader vast te stellen activiteiten in de baai van Swinoujście.

20/21 februari - Een onbekend aantal PBF en PBFG operationeel ten noorden van Ustka, vermoedelijk in samenwerking met helikopters vanuit Darlowo.

25 februari - Een onbekend aantal landingsvaartuigen en mijnenvegers actief in Swinoujście area.

26/28 februari - Schietoefeningen in Swinoujście area door mijnenvegers en landingseenheden van het 8e flottielje.

27 februari - Schietoefeningen nabij Ustka met een aantal PBF en PBFG.

82. OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN HET NOORDELIJK VLOOTGEBIED

- (1) 4 oppervlakte-eenheden, waaronder tenminste 2 KRESTA-klasse geleide wapen kruisers, actief nabij Kildin. Mede gezien het aantal onderzeebootkontakten en de inzet van 8 onderzeebootbestrijdingsvliegtuigen van het type MLY, betrof het hier vermoedelijk een ASW-oefening, gehouden op 21 februari.
- (2) Op dezelfde datum hielden ongeveer 6 oppervlaktevaartuigen en 5 onderzeeboten een oefening op kleine schaal dicht bij Rybachi Peninsula. 1 KRESTA-klasse geleide wapen kruiser lanceerde geleide wapens en oefende met conventioneel geschut.

83. OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN DE MIDDELLANDSE ZEE

Sterkte Sovjet marine-eskader in de Middellandse Zee (SOVMEDFLT) op 28 februari 1975.

- (1) 1 KARA-klasse CLGM 539
- 1 KILDIN-klasse DDGS 527
- 1 KASHIN-klasse DBGM 173
- 2 KASHIN-klasse DBG 177 - 514
- 1 SAM KOTLIN-klasse DDG 373
- 1 RIGA-klasse DE 676
- 1 PETYA-klasse DE 680
- 2 MIRKA-klasse DE 694 - 697
- 2 POLNOCHNY-klasse LSM 402 - 413
- 3 NATYA-klasse MSF 390 - 458 - 485
- 2 MIRNIY-klasse AGI VERTICAL - LOTSMAN
- 1 MAYAK-klasse AGI KURS
- 1 OKEAN-klasse AGI ALIDADA
- 1 PRIMORYE-klasse AGI KAVKAZ
- 1 NIKOLAY ZUBOV-klasse AGOR BELLINGSHAUSEN
- 1 PEVEK-klasse AO ZOLOTY ROG
- 1 ALTAY-klasse AO ELENYA
- 3 KHAZB/LNCR-klasse AMO SUMY - KHERSON - GROZNIY
- 2 DON-klasse AS 918 - 938
- 1 UGRA-klasse AS 927
- 1 PRUT-klasse ASR SS-26
- 2 AMUR-klasse AR PM-56 - PM-138
- 1 HUNA-klasse AKL VTR-48
- 1 ANDIZHAN-klasse AKL ONDA
- 1 MAYAK-klasse AKL MIUS
- 1 VODA-klasse AW SURA
- 1 LAMA-klasse AEM 986

/2 OKHTEENSKIY-klasse ...

1 NYRYAT-klasse YDT VM-114
2 OKHTENSKIY-klasse ATR SB-5 - MB-160
1 SORUM-klasse YDT VM-114
2 BOLVA-klasse APB PSKL-16 - PKZ-152

- (2) De AKL MEZEN vertrok op 9 februari uit Split (Joegoslavië), na een verblijf aldaar vanaf 9 oktober 1974. Op 12 februari liep de MEZEN de Zwarte Zee binnen.
- (3) Op 10 februari werd ten noord-oosten van de Golf van Sollum een onderzeebootbestrijdingsoefening gehouden waaraan werd deelgenomen door een SAM KOTLIN-klasse geleide wapen jager 373, een gemodificeerde KASHIN-klasse geleide wapen jager 173, een KARA-klasse geleide wapen kruiser 539, een KASHIN-klasse geleide wapen jager 177 en een RIGA-klasse escorteur 676.
- (4) Op 14 februari werd de ELINT-post in de Golf van Cadiz door de AGI KURS overgenomen van de AGI VERTICAL, die vervolgens via de Golf van Hammamet en Alexandrië op weg ging naar de Zwarte Zee. De VERTICAL heeft geruime tijd van zijn patrouilleperiode doorgebracht voor de Portugese kust ter hoogte van Lissabon, wat mogelijk in verband stond met de politieke situatie in Portugal.
- (5) De van de Atlantische Oceaan terugkerende AMGS USEKOV bracht van 5-7 februari een bezoek aan Genua (Italië) en liep op 10 februari de Zwarte Zee binnen.
- (6) Van 25-28 februari brachten 2 MIRKA's en 1 PETYA escorteur, gestationeerd in de Golf van Hammamet een driedaags bezoek aan Annaba (Algerije). Dit was het eerste Sovjet marine vlootbezoek na oktober 1974.
- (7) Op 27 januari verliet het ELINT-vaartuig KAVKAZ de post nabij Levant voor een 4-daags bezoek aan Tartous (Syrië). Dit was de eerste maal dat een ELINT-vaartuig een bezoek aan deze havenplaats bracht.
- (8) Na op 29 januari de Zwarte Zee te zijn binnegelopen verliet de AMGS ERNST KRENKEL op 19 februari wederom de Zwarte Zee voor een direkte opmars naar Gothenburg (Zweden).

/(9) De verdere ...

- (9) De verdere activiteiten van het SOVMEDFLT gedurende de verslagperiode waren routine gericht en bestonden voornamelijk uit het schaduwen van Amerikaanse eenheden. Het merendeel van de eenheden van het SOVINDRON verbleef op de vaste ankerplaatsen en in de VAR-havens.

84. (●) OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN DE INDISCHE OCEAAN

- (1) Omstreeks 8 februari j.l. heeft het eiland Mauritius te lijden gehad van uitzonderlijke slechte weersomstandigheden. De cycloon "Gervaise" heeft aldaar grote schade veroorzaakt. Een internationaal hulpbetoon kwam snel op gang. Medewerking aan de hulpactie verleende Franse en Amerikaanse marine-schepen. De Sovjet marine zond - zij het laat - de SVERDLOV-klasse kruiser 837, welke aldaar op 15 februari aankwam. Eveneens verleenden assistentie de Sovjet ruimtevaarthulpschepen SEVAN en YAMAL. ± 1 maart vertrokken de eenheden weer in Noordelijke richting.
- (2) De UGRA 970 en een ECHO-I-klasse onderzeeboot arriveerden op 17 februari in de Straat van Malakka op weg naar de Stille Oceaan, met als bestemming de thuishaven Vladivostok, na een verblijf van ± 85 dagen in de Indische Oceaan, wat voor de onderzeeboot het langste deployment voor een nucleaire onderzeeboot was.
- (3) Van 12 februari tot 1 maart verbleven te Umm Qasr (Irak) de T-58-klasse mijnenveger 304 en een ALLIGATOR-klasse landingseenheid 397.
- (4) Nabij het eiland Socotra heeft zich op 21 februari 1975 een incident voorgedaan. De Amerikaanse torpedo-bootjager "JOSEPH HEWES" patrouilleerde nabij de ankerplaats van het eiland, alwaar zich vrijwel continu Sovjet marinevaartuigen bevinden. Terwijl het Amerikaanse schip bezig was met de uitvoering van een opdracht, de ankerplaats te verkennen, werd een detonatie vernomen, vrijwel onmiddellijk gevolgd door een inslag op het water op een afstand van ongeveer één zeemijl aan bakboordszijde van het schip. Een Sovjet escortevaartuig (PETYA-I 801) bevond zich ten tijde van het incident op ongeveer $3\frac{1}{2}$ zeemijl afstand van de "JOSEPH HEWES" en had - naar werd aangenomen - dit schot voor de boeg gelost. Verder artillerievuur bleef uit, terwijl het Amerikaanse schip voortging met het uitvoeren van zijn opdracht. De geschutopstelling van de PETYA bleef daarbij wel voortdurend gericht op de "JOSEPH HEWES".
- (5) In de Golf van Oman/Straat van Hormuz begon op 27 februari een Amerikaanse oefening - ARYAN 75 - hetwelk geobserveerd door de Sovjet AGI DEFLEKTOR, die op 25 februari een aanvang nam met zijn surveillance.

/(6) Op 18 februari ...

- (6) Op 18 februari vertrok de ISS BOROVICHI weer vanaf de Kerguelen, alwaar men bezig was met een Sovjet-Frans samenwerkingsproject (Geo-magnetic research) en zette koers naar Port Louis (Mauritius) alwaar een bezoek werd gebracht.
- (7) De tanker GORKIY bracht van 3 tot 5 februari een bezoek aan Karachi (Pakistan). Dit was het eerste bezoek van een Sovjet "naval associated" eenheid sinds juni 1970.
- (8) Eind februari heeft de AMGS AK. SHIRSKOV een bezoek gebracht van 6 dagen aan Fremantle (Australië).
- (9) Op 23 februari arriveerde in de Indische Oceaan de KANIN-klasse geleide wapen jager 998 (GNEVNYY) in het gezelschap van het bevoorradingsschip ULMA, mogelijk ter aflossing van reeds lang in de Indische Oceaan verblijvende eenheden.

85. (●) OVERZICHT SOVJET MARITIEME AKTIVITEITEN IN HET ATLANTISCH ZEEGEBIED

- (1) Het onderzoekingsvaartuig "SVANETIYA" en de JULIETT-klasse onderzeeboot, welke op 28 januari de Middellandse Zee verlieten in een opmars naar het Noordelijk vlootgebied, zijn aldaar op 11 februari aangekomen.
- (2) De marine-oefening "LOCKED GATE", die van 29 januari - 7 februari werd gehouden in het zeegebied ten zuidwesten van Portugal, werd geschaduwd door een KASHIN-klasse geleide wapen jager (514), ondersteund door een tanker. Beide eenheden waren opgestoomd vanuit de Middellandse Zee naar het oefengebied. Onbekende onderzeebootkontakten in dat gebied gaven aan, dat tenminste één Sovjet onderzeeboot bij de surveillance was betrokken.
- (3) De KRIVAK-klasse geleide wapen jagers "SVIREPIY" en "STOROZHEVOY", respectievelijk met p/n 502 en 203, vertrokken 11 februari vanuit de gebruikelijke ankerplaats nabij de Straat van Gibraltar op weg naar het Caribisch gebied. De tanker "YELNYA", vanuit het Noordelijk vlootgebied ontplooid, sloot zich ± 13 februari bij de in opmars zijnde KRIVAK's aan, die zich op dat moment ten zuid-oosten van de Azoren bevonden. De mogelijkheid dat zich ook een onderzeeboot bij het verband is gaan voegen, gezien de samenstelling van voorgaande verbanden, is zeer aannemelijk. Op 27 februari arriveerden de eenheden te Havana na passage door de Florida-straat.
- (4) Op 13 februari verliet een POLNOCHNY-klasse landingsvaartuig de Oostzee. Het schip met p/n L-14 en genaamd "GHORPAD" voer onder Indiase vlag. Het betreft hier de leverantie van een derde eenheid van deze klasse aan India. Het schip bevond zich van 16-18 februari te Le Havre (Frankrijk) en zal zijn reis via Las Palmas vervolgen. Op 26 februari verliet een FOXTROT-klasse onderzeeboot met p/n S-43 en genaamd "VAGHSHEER" de Oostzee. Het betreft hier eveneens een leverantie aan India en wel de achtste en tevens laatste eenheid van deze klasse. Van 2-6 maart zal te Le Havre worden verbleven om vervolgens de reis naar India voort te zetten.
- (5) Op 12 februari arriveerden te Conakry (Republiek Guinee) 2 BEAR "D" lange afstandverkenningsvliegtuigen

/vanuit het Noordelijk ...

vanuit het Noordelijk vlootgebied. Het betrof hier de detachering naar Conakry. De laatste vond plaats van 18 mei tot 6 juni 1974. Op 17 februari voerden deze vliegtuigen een verkenningsvlucht uit naar de twee, op weg naar Cuba zijnde, KRIVAK-klasse geleide wapen jagers, die zich toen op \pm 700 nm zuid-west van de Azoren bevonden. Op 28 februari keerden de beide vliegtuigen terug naar het Noordelijk vlootgebied.

- (6) Op 18 februari arriveerden 2 BEAR "D" te Cuba en waren eveneens afkomstig uit het Noordelijk vlootgebied. Ook deze vliegtuigen voerden, op 21 februari, een verkenningsvlucht uit naar de op weg naar Cuba zijnde KRIVAK geleide wapen jagers. Op 26 februari keerden zij terug naar het Noordelijk vlootgebied.
- (7) Een tanklandingsschip van de ALLIGATOR-klasse met p/n 554 verliet op 16 februari, vergezeld door een NATYA-klasse vlootmijnenveger met p/n 390, de Oostzee. Beide eenheden lagen op 17 februari voor anker in de Albeck baai, om vandaar op de 18e te vertrekken. Na passage door de Noordzee liep de NATYA-klasse op 24 februari de Middellandse Zee binnen voor een direkte verdere opmars naar de Zwarte Zee. De ALLIGATOR 554 arriveerde \pm 1 maart nabij Conakry (Republiek Guinee).
- (8) De MOMA-klasse AGS'en "KOLGUEV" en "ANDROMEDA" arriveerden 17 februari in het Caribisch gebied en opereren sindsdien in samenwerking met de reeds aldaar aanwezige AGOR VILKITSKIY ten zuiden van Cuba.
- (9) De AMGS AKADEMIK KURCHATOV vertrok op 31 januari uit de Oostzee met bestemming de Verenigde Staten. Op 12 februari ging men ten anker in Buzzards baai, alwaar op 14 februari weer werd vertrokken met bestemming New York. Van 19 tot waarschijnlijk 23 februari werd hier verbleven. De KURCHATOV voert in samenwerking met de Verenigde Staten een geologisch onderzoek uit in het Mid-Atlantisch zeegebied en heeft in verband hiermede tenminste 3 Amerikaanse onderzoekers aan boord.
- (10) Het onderzoekingsvaartuig VIKTOR BUGAEV bracht van 10 tot 12 februari een bezoek aan Halifax (Canada). Het ruimtevaarthulpschip RISTNA bracht van 17 tot 22 februari een bezoek aan Montevideo (Uruguay).

/(11) De AGOR FEDDY ...

- (11) De LAGOR PEDDY BELLINGSHAUSEN vertrok op 13 februari uit de Oostzee en liep op 21 februari de Middellandse Zee binnen.
- (12) Vanuit de Oostzee vertrokken op 25 februari met bestemming de Noordelijke vloot een ALESHA-klasse vlootmijnenlegger (p/n 051) en de AR OSKOL PM-20. Een nieuwbouw constructie LOR DUBNA en een nieuwbouw SORUM-klasse sleepboot MB-58 verlieten de Oostzee op 27 februari met eveneens bestemming de Noordelijke vloot.